

БОЛАЛАРДА ЦИТОМЕГАЛОВИРУСЛИ ИНФЕКЦИЯ КЕЧИШИНING КЛИНИКО-ИММУНОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ

Мухторова Шоҳида Абдуллоевна

Абу Али ибн Сино номидаги Бухоро давлат тиббиёт институты, Ўзбекистон, Бухоро ш.

Долзарблиги. Цитомегаловирус инфекцияси (ЦМВИ) болаларда бир қатор клиник кўринишларга олиб келиши мумкин бўлган, дунё бўйлаб кенг тарқалган вирусли инфекциядир. Бу инфекция цитомегаловирус деб аталадиган герпес вируслар оиласига мансуб вирус туфайли юзага келади. ЦМВ инфекцияси асимптоматик кўринишдан оғир касалликгача бўлган бир қатор клиник кўринишларига сабаб бўлиши мумкин. ЦМВ умрбод яширин кечиши мумкин ва вируснинг қайта фаоллашиши иммунитетни заиф одамларда содир бўлади.

ЦМВ инфекциясини ташхислаш учун ишлатиладиган лаборатория тестлари орасида серологик тестлар, вирусли тест ва полимер занжир реакцияси (ПЗР) тестлари мавжуд. Компютер томографияси (КТ) ва магнит-резонанс томография (МРТ) каби тасвирий тадқиқотлар ҳам ЦМВ билан боғлиқ касалликни аниқлашга ёрдам беради. Цитомегаловирус (ЦМВ) ҳам болалар, ҳам катталарга таъсир қилиши мумкин бўлган кенг тарқалган вирусли инфекциядир. ЦМВ билан оғриган кўплаб одамларда ҳеч қандай аломат бўлмаса-да, баъзи болалар инфекция натижасида жиддий соғлиқ муаммоларини, жумладан эшитиш қобилиятини йўқотиши, кўриш ва ақлий заифликлар ривожланиши мумкин. ЦМВ инфекциясини махсус даволаш усули ишлаб чиқилмаган бўлсада, изланишлар олиб борилмоқда. Хавфли гуруҳдаги болаларда касалликни олдини олиш учун қўлланилиши мумкин. Энг самарали стратегиялардан бири ЦМВ инфекцияларини жиддий соғлиқ муаммоларига олиб келишидан олдин аниқлаш ва даволашдир. Бунини янги туғилган чакалоқларни мунтазам скрининг текшируви, шунингдек, вирусни чакалоқларига юктириш хавфи остида бўлган ҳомиладор аёлларни текшириш орқали амалга ошириш мумкин. ЦМВ инфекцияси болаларда, хусусан, иммунитетни заиф одамларда касалланиш ва ўлимнинг муҳим сабабидир, шунинг учун инфекцияни ташхислаш ва даволашнинг характерли хусусиятлари ва усулларини билиш жуда муҳимдир.

Каттарок болаларда, агар оғир касаллик белгилари мавжуд бўлса ёки боланинг иммунитетни заиф бўлса, антивирал терапия бошланиши мумкин. Антивирал терапиядан ташқари, болаларда ЦМВ инфекциясини бошқаришда қўллаб-қувватловчи ёрдам ҳам муҳим аҳамиятга эга. Бу томир ичига суюқлик юбориш, кислородли терапия ва овкатланишни қўллаб-қувватлашни ўз ичига олиши мумкин. Оғир ҳолатларда касалхонага ётқизиш талаб қилиниши мумкин. Болаларда ЦМВ инфекциясининг олдини олиш, айниқса, эрта туғилган чакалоқлар ёки суяк илиги трансплантациясидан ўтаётган болалар каби юқори хавфли популяцияларда ҳам муҳим аҳамиятга эга. Инфекцияни назорат қилиш чораларига, жумладан, қўл гигиенаси ва изоляциялаш чораларига катъий риоя қилиш ЦМВ инфекциясининг тарқалишини олдини олишга ёрдам беради.

Тадқиқот мақсади: Болаларда цитомегаловирусли инфекция кечишининг клинко-иммунологик хусусиятлари ўрганиш ва даволашни такомиллаштириш.

Тадқиқот материаллари ва услублари:

1. Клиник таҳлиллар (кон, сийдик ва нажаснинг умумий таҳлиллари);
2. Қоннинг биохимёвий таҳлиллари;
3. Қон зардобиди IgM ва IgG микдорини ИФА, вирус РНК сини ПЗР ёрдамида аниқлаш;
4. Иммунологик усулда яллиғланишни қўлловчи цитокинлар микдорини аниқлаш;
5. Статистик ишлов бериш.

Натижа ва таҳлиллар:

ЦМВ билан касалланган болаларда касалликнинг олдини олиш кўп қиррали ёндашувни талаб қилади. Эрта аниқлаш, қўллаб-қувватловчи ёрдам, мунтазам скрининг ва эрта аралашувни ўз ичига олади. Ушбу қадамларни қўллаш орқали ЦМВ нинг боланинг соғлиғи ва ривожланишига таъсирини минималлаштириш мумкин. Оғир ЦМВ касаллиги учун хавф омиллари иммунитет танқислиги, эрта туғилиш, кам вазнли туғилиш ёки суяк илиги трансплантациясини ўз ичига олади. Эрта ташхис қўйиш ва тўғри даволаш касалликнинг оғир оқибатларини олдини олишда жуда муҳимдир. Тиббиёт ходимлари неврологик, ошқозон-ичак ёки респиратор касалликлар билан оғриган болаларнинг дифференциал ташхисида ЦМВ инфекциясини ҳисобга олишлари керак.

Текширилган беморларда ИФТ усули ёрдамида ЦМВ изоляциясининг локализацияси ва

частотаси куйидагича кўрсатилади: ҳалқум (42,2% ҳолларда), уретра (21,6%), оғиз бўшлиғи (12,9%), бачадон бўйни канали (8,6%), кон (2,6%), кўз ва бурун (ҳар бири 1,7%) , бачадон бўйни ва тери (ҳар бири 0,9%).

Хулоса

Хулоса қилиб айтганда, ЦМВ инфекцияси иммунитетни заиф болаларда оғир касалликка олиб келиши мумкин ва антивирусал препаратлар билан тезкор даволанишни талаб қилади. Инфекцияни назорат қилиш чоралари орқали ЦМВ инфекциясининг олдини олиш, айниқса хавфли популяцияларда жуда муҳимдир. Юқорида келтирилган маълумотлар ЦМВ инфекциясининг кўринишларга асосланган ташхисот етарли эмаслигини ва қўшимча тадқиқот усуллари талаб қилиши ҳамда бирламчи профилактикасини такомиллантириш керак деган хулосага келишимизга имкон берган.

Адабиётлар рўйхати:

1. Djalalova, N., and D. Atamuxamedova. "EPIDEMIOLOGICAL FEATURES OF THE COURSE OF ACUTE INTESTINAL INFECTIONS CAUSED BY ESCHERICHIA IN CHILDREN." *Science and innovation* 3.D3 (2024): 86-92.
2. Шаджалилова, М. С., Бурибаева, Б. И., Менглиева, И. А., Норбекова, Д. И., Эшмаматова, Ш. О., Миркаримова, Д. М., & Базарова, Ш. Ю. (2019). Клинико-лабораторные аспекты и причинно-следственные факторы острых кишечных инфекций у детей на современном этапе. In *Colloquium-journal* (No. 28-3, pp. 69-71). Голопристанський міськрайонний центр зайнятості= Голопристанский районный центр занятости.
3. Касымов, И., М. Шаджалилова, and Е. Осипова. "Изучение особенностей развития эпидемического процесса бруцеллезной инфекции среди детей и подростков." *Современные аспекты инфекционных заболеваний* 1.1 (2023): 22-23.